

10

พบกันอีกเช่นเคยกับบทความ **Students' voice** ซึ่งตามวารสารฉบับนี้ก็เป็นเรื่องของ workplace-based assessment (WPBA) นั่นเอง โดยจะขอนำผู้อ่านทุกท่านไปสัมผัสกับความเข้าใจและมุมมองของผู้เรียนเกี่ยวกับการประเมินในรูปแบบนี้กัน เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายประยุกต์ใช้ได้กับผู้เรียนในหลายระดับผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลมาจากตัวแทนผู้เรียนจากหลากหลายคณะ ทั้งผู้เรียนในระดับก่อนปริญญาและหลังปริญญา

ในบทความนี้ได้สอบถามประเด็นสำคัญ 3 ด้านที่เกี่ยวข้องกับ WPBA ดังนี้

1. ความสำคัญของการประเมินผลด้วย WPBA
2. อุปสรรคต่อการประเมิน WPBA
3. แนวทางการเพิ่มโอกาสเรียนรู้จากการประเมิน WPBA

พญ.พิมพ์มาดา สมรรถจันทร์
ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

1. การประเมินผลด้วย WPBA ในการเรียนชั้นคลินิก/ฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านมีความสำคัญอย่างไร

ฝึกฝนการประยุกต์ใช้ความรู้

เนื่องจากการปฏิบัติงานในฐานะแพทย์ไม่ได้ใช้เพียงความรู้ แต่จำเป็นต้องนำความรู้ที่อ่านหนังสือผ่านการสอบข้อเขียนนำมาประยุกต์ใช้และฝึกฝนให้เกิดทักษะที่ตีรวมความรู้เข้ากับทักษะอื่นๆ ที่สำคัญในการปฏิบัติงานจึงจะสามารถดูแลคนไข้ได้ ผู้เรียนจึงเห็นว่า WPBA เป็นรูปแบบการประเมินผลที่มีส่วนสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนได้รับการประเมินและได้รับคำแนะนำเพื่อให้ได้พัฒนาทักษะการดูแลคนไข้ตัวเองตลอดการฝึกอบรม

“การประเมินในรูปแบบ workplace-based มีความสำคัญอย่างมากในการเรียน เนื่องจากการประเมินแพทย์ประจำบ้าน นอกเหนือจากการประเมินความรู้แล้วการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดูแลรักษาผู้ป่วยก็เป็นสิ่งสำคัญ...สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นทักษะที่ต้องใช้การฝึกฝน หากแพทย์ประจำบ้านมีโอกาสได้รับการประเมินระหว่างการทำงาน และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ ก็จะทำให้แพทย์ประจำบ้านสามารถพัฒนาตนเองได้ดีมากขึ้นต่อไป”

– สุดาทิพย์ พ่วงจิ้น

“Workplace-based assessment สำคัญนะครับ เพราะอาชีพแพทย์นั้นเป็นทั้งศาสตร์ และศิลป์ เป็น applied science ซึ่งต้องนำความรู้ที่เรียนมานั้นมาประยุกต์ใช้ร่วมกับทักษะอื่นๆ เช่น การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา”

– ทรงพล ชัยปัญญา

สร้างความมั่นใจ

นอกจากนี้ผู้เรียนบางส่วนก็ยังเห็นว่าการประเมินด้วย WPBA เป็นกระบวนการที่ช่วยเพิ่มความมั่นใจให้ทั้งผู้เรียนและหลักสูตรว่า ผู้เรียนไม่ได้มีความสามารถในการทำตามขั้นตอนที่เขียนไว้ในหนังสือ หรือทำหัตถการภายใต้สถานการณ์จำลองที่มีการควบคุมจากอาจารย์เท่านั้น แต่สามารถดูแลผู้ป่วยจริงๆ ได้โดยไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย

“ในบางกรณีที่ทำให้ติดการกับหุ่นจำลอง แม้จะมีขั้นตอนการทำงานที่เหมือนกันทุกขั้นตอน แต่ความยากง่ายในการปฏิบัติงานแตกต่างกันออกไปมากเพราะหุ่นจำลองจะทำได้ง่ายกว่าและค่อนข้างมี standard pattern แต่ในสถานการณ์การทำงานจริงมีตัวแปรหลากหลายและยากง่ายต่างกันไปในแต่ละสถานการณ์และตัวบุคคล ดังนั้นการประเมินแบบ WPBA ในสถานการณ์จริงแล้วผ่าน จึงทำให้เรามั่นใจจริงๆว่าตนเองมีความสามารถในการปฏิบัติงาน”

– ภัทรวัน ภูริต

2. ในทางปฏิบัติ ปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ไม่สามารถขอรับการประเมิน WPBA ได้แบบที่ตั้งใจไว้

เวลาที่จำกัดกับจำนวนผู้ป่วย

แม้ว่ามีข้อดีหลากหลาย แต่การใช้ WPBA นั้นในอีกทางหนึ่งถือเป็นการเพิ่มภาระงานให้อาจารย์และผู้ประเมินในการสังเกตผู้เรียน ให้ feedback และเขียนกรอกแบบฟอร์มการประเมินเมื่อเปรียบเทียบกับการที่อาจารย์เลือกที่จะดูแลผู้ป่วยรายนั้นด้วยตัวเอง ดังนั้นในบริบทที่ผู้ป่วยมีจำนวนมาก หรือผู้ป่วยอยู่ในภาวะที่เร่งรีบ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่พบได้บ่อยในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะในการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลขนาดกลางหรือเล็ก

“เวลาที่ได้รับจริงๆในการปฏิบัติงานไม่ค่อยเหมาะสมกับการขอสอบสักเท่าไร แม้ว่าจะมีผู้ป่วยรายที่คิดว่าเหมาะสมในการสอบแล้ว แต่ดูจากเวลาและปริมาณคนไข้ที่รอตรวจก็รู้ได้เลยว่า ขออาจารย์หรือพี่สอบตอนนี้คงไม่เหมาะ และถึงขอสอบได้ในสถานการณ์เช่นนี้ ส่วนใหญ่พี่ก็อาจจะไม่ได้มาคุมหรือมีเวลา feedback คงเน้นให้ทำด้วยตนเองก่อน แล้วมีจุดที่ไม่มั่นใจหรือสงสัยค่อยตามพี่อีกครั้งมากกว่า”

– พิสิฐพงศ์ ศิริทองถาวร

ผลการประเมินที่ไม่ค่อยคงที่

ผู้เรียนส่วนหนึ่งรู้สึกว่าการประเมินด้วย WPBA ยังทำให้เกิดความเที่ยงได้ไม่มากนัก และผลการประเมินส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบมาจาก ความยากง่ายของผู้ป่วย ความพร้อมของสถานที่ อาจารย์ผู้ประเมิน และความสัมพันธ์ของอาจารย์ผู้ประเมินกับผู้เรียนมากกว่าเป็นการประเมิน ทำให้การจะเลือกประเมินแต่ละครั้งต้องรอให้พบผู้ป่วยที่มีความยากเหมาะสม อาจารย์หรือพี่แพทย์ประจำบ้านที่ให้คะแนนสูงหรือสนิทกันมาก่อน มากกว่าประเมินในทุกครั้งที่มีโอกาส

“แม้ว่าการเจอผู้ป่วยรายที่มีความยากเหมาะสมไม่ใช่เรื่องที่ยาก แต่สุดท้ายจะตัดสินใจสอบหรือไม่สอบด้วยปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมากก็คือ อาจารย์ผู้ประเมินด้วย หากเป็นอาจารย์ที่เข้มงวดให้คะแนนยาก ก็จะมีน้อยคนที่กล้าสอบกับอาจารย์ ถ้าเลือกได้ และคนส่วนใหญ่ก็ต้องเจอผู้ป่วยที่ยากมีเวลาน้อยกว่า หรือหาโอกาสยาก ก็ยังพยายามมากที่สุดที่อยากจะสอบกับอาจารย์ที่ใจดีกว่าอยู่ดี ทุกคนก็จะแย่งกันสอบกับอาจารย์ที่ใจดี ทำให้การหาโอกาสสอบบ่อย ๆ เป็นเรื่องที่ยาก”

– พิสิฐพงศ์ ศิริทองถาวร

“มันมีปัจจัยภายนอกที่เราควบคุมไม่ได้หลายอย่าง เพื่อนร่วมงาน สถานที่อะไรต่าง ๆ อาจจะทำให้ความสามารถของเราจริง ๆ แล้วก็ลดลงไป ไม่ตรงกับที่ได้รับผลประเมิน”

– ภัทรวัน ภูริต

3. อยากให้มีการพัฒนาอย่างไร เพื่อให้ WPBA สนับสนุนการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

เพิ่มโอกาสในการประเมิน

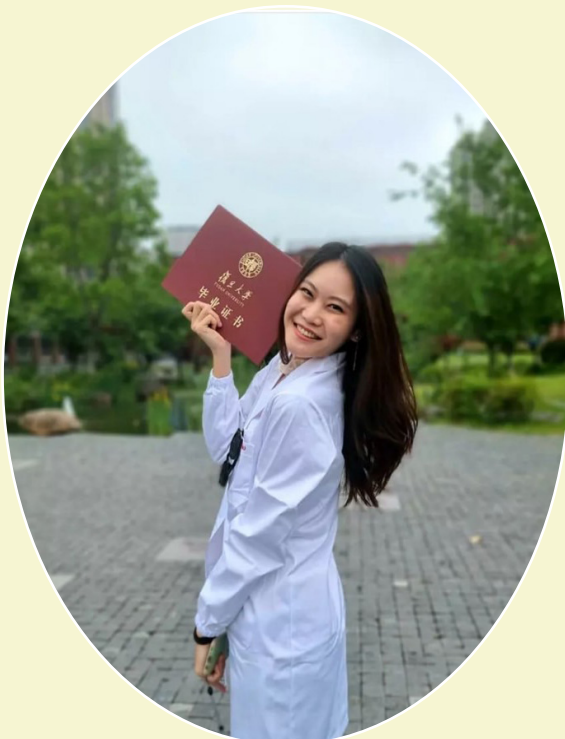
เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับภาระงานดูแลผู้ป่วยขัดกับหน้าที่สอนในระยะเวลาที่จำกัด ทำให้ผู้เรียนหาโอกาสสอบได้ลำบาก การจัดหาเวลาพิเศษสำหรับอาจารย์และ/หรือนักศึกษาสำหรับการออกตรวจในบริบทที่น่าจะพบผู้ป่วยที่มีความยากเหมาะสม และอาจารย์มีเวลาสำหรับการสังเกตและให้ feedback นักศึกษา จะช่วยให้นักศึกษากล้าขอรับการประเมินมากขึ้นได้

“เหมือนกับการ discuss รายงานที่ปกติก็มีการนัดเวลาทำโดยเฉพาะ อยากให้การประเมิน WPBA หลายๆอย่างมีช่วงเวลาเฉพาะ ที่อาจารย์บางคนจะออกตรวจเพื่อช่วยสอบให้นักศึกษาแพทย์เป็นหลัก เพื่อให้ไม่ต้องลำบากใจเวลาเห็นว่าผู้ป่วยมีจำนวนมากไม่รู้จะให้ใครมาช่วยคุณดี”

– ภัทรวัน ภูริต

แก้ไขด้านความเที่ยง

เนื่องจากปัญหาด้านความเที่ยงของการประเมิน WPBA ทำให้ผู้เรียนหลายคนลำบากใจในการตัดสินใจรับการประเมินเพราะเชื่อว่ายังไม่ได้สภาพแวดล้อม ผู้ประเมินที่เหมาะสม กระบวนการต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้การประเมิน WPBA เท่าเทียมกันมากขึ้นจะช่วยให้ผู้เรียนกล้าขอรับการประเมินมากขึ้น และจำนวนครั้งการประเมินที่มากขึ้นนี่เองจะเป็นอีกส่วนสำคัญที่ทำให้ผลการประเมินมีความเที่ยงมากขึ้น ซึ่งตัวอย่างวิธีการที่ผู้เรียนนำเสนอ ได้แก่ การสร้างเครื่องมือประเมินที่มีคำอธิบายชัดเจน มีการฝึกอบรมผู้ประเมินให้มีมาตรฐานเดียวกัน

“ให้นักศึกษาเห็นแบบประเมินที่ชัดเจนก่อนสอบจะช่วยได้มาก อาจารย์แต่ละคนเห็นว่า ผ่าน ไม่เหมือนกัน หากเขียนให้ชัดเจนนอกจากนักศึกษาจะรู้ว่าต้องทำอะไรจะผ่านการประเมิน อาจารย์ที่มีความเข้มงวดหลายระดับจะได้มี standard ด้วยว่าแบบใดคือผ่าน แบบใดคือได้คะแนนเต็ม”

– ศุภัสรา มุขานนท์

“อยากให้อาจารย์ทุกท่านรวมถึงพี่ resident ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินมีการฝึกหรือแนะนำ การประเมินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันมากขึ้น ที่สำคัญอยากให้มีการฟัง feedback จากผู้เรียน ด้วย เพราะในบางครั้งอาจารย์บางท่านไม่ทราบว่าตนเองให้คะแนนง่ายเทียบกับท่านอื่นอย่างไร ”

- วริศรา จิตชยานนท์กุล

เน้น feedback มากขึ้น

แม้ว่า feedback จะเป็นกระบวนการสำคัญที่ใช้ในการเรียนรู้ในผู้เรียนระดับชั้นคลินิก แต่ในการประเมิน WPBA ก็ยังเห็นว่าสามารถกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น หากหลังจากกระบวนการประเมินมีความตั้งใจจากอาจารย์ที่จะให้ feedback ที่คุณภาพสูง อธิบายสิ่งที่ดี และควรพัฒนา จำเพาะเจาะจง เน้นที่พฤติกรรม เชื่อว่าจะช่วยลดความสับสนในผู้เรียนและช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการปรับปรุงตนเองมากขึ้น

“แม้ว่าอาจารย์จะแจ้งว่าเป็นการประเมินเพื่อรับ feedback แต่ในบริบทจริงๆ หลายครั้งที่ feedback ที่ได้รับค่อนข้างไม่จำเพาะทำให้นำไปปรับปรุงตัวเองยาก เช่น อาจารย์บอกว่า ควรซักประวัติให้ละเอียดขึ้น ก็ไม่แน่ใจว่าหมายถึงส่วนใดที่ต้องการความละเอียด ถ้าอาจารย์บอกได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ยิ่งถ้าช่วยแนะนำได้ด้วยว่าควรฝึกอะไรเพิ่มเติมจะยิ่งดีมาก”

- ภัทรวัน ภูริต

โดยสรุป จะเห็นว่าผู้เรียนไม่ว่าจะในระดับใดก็เห็นความสำคัญของการประเมินทักษะของตนเองด้วย WPBA อย่างไรก็ตาม ปัจจัยบางประการทำให้ผู้เรียนไม่สามารถใช้ WPBA เป็น formative assessment tools ได้เท่าที่ควร ดังนั้นหากสามารถปรับปรุงให้การประเมิน WPBA มีความเท่าเทียมมากขึ้น จัดสรรเวลาที่ชัดเจน รวมถึงเน้นให้อาจารย์ใส่ใจในการให้ feedback มากขึ้น เชื่อว่าจะสามารถช่วยให้การใช้ WPBA ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตามที่ตั้งใจไว้ได้ดียิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์

- พิสิฐพงศ์ ศิริทองถาวร นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 6 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
- สุธาทิพย์ พ่วงจิ้น แพทย์ประจำบ้านเวชศาสตร์ครอบครัว ชั้นปีที่ 2 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
- ภัทรวัน ภูริต นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 6 วิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
- ศุภัสรา มุขานนท์ บัณฑิตแพทยศาสตร์จากมหาวิทยาลัย Funan, แพทย์เพิ่มพูนทักษะ รพ.ค่ายจักรพงษ์, เจ้าของ Youtube channel ช่อง The little doctor
- ทรงพล ชัยปัญญา แพทย์ประจำบ้านศัลยกรรม ชั้นปีที่ 3 รพ.เลิดสิน
- วริศรา จิตขยานนท์กุล นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 6 วิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

โครงการพัฒนาคุณภาพผู้ป่วยมาตรฐาน

สำหรับบุคลากรภายในคณะฯ

Basic acting #1/2567

หลักสูตรการแสดงขั้นพื้นฐาน

- การศึกษาและทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่และความสำคัญของผู้ป่วยมาตรฐาน
- ทักษะการแสดงพื้นฐาน การแสดงทางคลินิก และ การประยุกต์ใช้
- ทักษะการสื่อสารและแสดงอารมณ์

ลงทะเบียน **FREE!!**

วันเข้าอบรม*

เวลา 08.00 - 16.00 น.

22 มกราคม | 29 มกราคม | 30 มกราคม **2567**

ณ ห้องประชุมสิรินธร อาคารเฉลิมพระเกียรติ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

* ผู้เข้ารับการอบรม จะต้องอบรมให้ครบทั้ง 3 วัน

ในกรณีที่ต้องการเป็นผู้ป่วยมาตรฐานระดับ 1 ต้องผ่านการสอบทักษะ เก็บเคส และ SP online course

“

เรียนรู้ศาสตร์การแสดง
สู่การเป็นผู้ป่วยมาตรฐานที่มีคุณภาพ

STANDARDIZED PATIENT

”

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

☎ คุณปรีญาดา 02-419-5194

✉ sishee@mahidol.edu

58

🌐 mahidol.shee

🌐

https://shee.si.mahidol.ac.th